

**ŚWIĘTOKRZYSKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTKÓW
W KIELCACH**

Kielce, dnia 20.03.2024 r.

Znak: ZN.DW.5142.11.2024

DECYZJA NR 32/2024

Na podstawie art. 36 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 840 ze zm.), art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 775, ze zm.) oraz § 12 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz.U. z 2021 r., poz. 81),

po rozpatrzeniu wniosku Gminy Michałów, Michałów 115, 28-411 Michałów, z dnia 28.12.2023 r. (data wpływu 03.01.2024 r.) oraz na podstawie ustaleń dokonanych w trakcie oględzin, które odbyły się w dniu 07.02.2024 r.,

**Świętokrzyski Wojewódzki Konserwator Zabytków w Kielcach
orzeka o pozwoleniu
dla Gminy Michałów
Michałów 115
28-411 Michałów**

na działania w zabytkowym parku w zespole dworskim w miejscowości Góry, na działce nr ew.: 221/2, obręb 0001, zgodnie z poniższym wykazem, opartym na dokumentacji „Operat dendrologiczny – opracowanie inwentaryzacji dendrologicznej wraz z projektem prac konserwatorskich zawierającym program gospodarki drzewostanem na terenie części zespołu dworskiego w miejscowości Góry”, opracowanej przez firmę SYMBIOT, polegające na:

1. Usunięciu 4 sztuk drzew oraz łącznie 964 m² krzewów:

- lipa drobnolistna (*Tilia cordata* Mill.), nr wg inwentaryzacji **3**, o obwodzie pnia 174 cm/130cm,
- lipa drobnolistna (*Tilia cordata* Mill.), nr wg inwentaryzacji **13**, o obwodzie pnia 173 cm/130 cm,
- lipa drobnolistna (*Tilia cordata* Mill.), nr wg inwentaryzacji **36**, o obwodzie pnia 253 cm/130cm,

- lipa drobnolistna (*Tilia cordata* Mill.), nr wg inwentaryzacji **48**, o obwodzie pnia 170 cm/130 cm,
- bzy czarne (*Sambucus nigra* L.), lipy drobnolistne (*Tilia cordata* Mill.), nr wg inwentaryzacji **15**, o powierzchni 26 m²,
- bzy czarne (*Sambucus nigra* L.), lipy drobnolistne (*Tilia cordata* Mill.), dzikie róże (*Rosa canina* L.), głogi jednoszyjkowe (*Crataegus monogyna* Jacq.), nr wg inwentaryzacji **22**, o powierzchni 75 m²,
- lipy drobnolistne (*Tilia cordata* Mill.), nr wg inwentaryzacji **30**, o powierzchni 57 m²,
- jesiony wyniosłe (*Fraxinus excelsior* L.), lipy drobnolistne (*Tilia cordata* Mill.), nr wg inwentaryzacji **32**, o powierzchni 37 m²,
- głogi jednoszyjkowe (*Crataegus monogyna* Jacq.), bzy czarne (*Sambucus nigra* L.), trzmieliny pospolite (*Euonymus europaeus* L.), nr wg inwentaryzacji **33**, o powierzchni 377 m²,
- bzy czarne (*Sambucus nigra* L.), lipy drobnolistne (*Tilia cordata* Mill.), klony jawory (*Acer pseudoplatanus* L.), jesiony wyniosłe (*Fraxinus excelsior* L.), nr wg inwentaryzacji **64**, o powierzchni 392 m².

2. Przeprowadzeniu zabiegów pielęgnacyjnych w drzewostanie.

Lokalizację ww. drzew oraz sposób prowadzenia prac określa ww. „Operat dendrologiczny – opracowanie inwentaryzacji dendrologicznej wraz z projektem prac konserwatorskich zawierającym program gospodarki drzewostanem na terenie części zespołu dworskiego w miejscowości Góry”, opracowane przez firmę SYMBIOT, z sierpnia 2023 r., stanowiący opieczetowany załącznik do niniejszej decyzji.

Termin usunięcia drzew i krzewów – 31.07.2024 r.

Na podstawie § 17 ust. 2 pkt 4 cyt. Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego określa się obowiązek podjęcia innych działań, które zapobiegą uszkodzeniu lub zniszczeniu zabytku, to jest **wykonanie nasadzeń zastępczych, zgodnie z adnotacją poniżej, w terminie do dnia 31.12.2024 r.**, na działce nr ew. 221/2, obręb 0001 w miejscowości Góry, w liczbie **10 sztuk drzewa gatunku lipa drobnolistna (*Tilia cordata* Mill.)** – jako uzupełnienie istniejącej alei. **Zgodnie z numeracją inwentaryzacji:**

- w miejsce usuwanych drzew i krzewów nr: 24, 25, 26, 27, 28 i 30 należy nasadzić 4 sztuki gatunku lipa drobnolistna,
- w miejsce usuwanego drzewa nr 3 należy nasadzić 1 sztukę gatunku lipa drobnolistna,
- pomiędzy rosnącym drzewem nr 1 i nr 2 należy nasadzić 1 sztukę gatunku lipa drobnolistna,
- pomiędzy rosnącym drzewem nr 2 i nr 4 należy nasadzić 3 sztuki gatunku lipa drobnolistna,
- obok rosnącego drzewa nr 63, naprzeciwko rosnącego drzewa nr 1 należy nasadzić 1 sztukę gatunku lipa drobnolistna.

Do nasadzeń należy wykorzystać sadzonki o wysokości nie mniejszej niż 160 cm i o obwodzie pnia na wysokości 130 cm nie mniejszym niż 12-14 cm. Nowe nasadzenia należy wykonać zgodnie z zasadami sztuki ogrodniczej. **Zobowiązuje się wnioskodawcę do złożenia informacji o wykonaniu nasadzeń zastępczych** do Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach, **w terminie do dnia 30.03.2025 r.**, podając gatunek i odmianę, miejsce nasadzeń i ilość sztuk naniesione na planie sytuacyjnym z oznaczeniem geodezyjnym działki oraz termin wykonania nasadzeń stanowiących kompensację przyrodniczą.

Pouczenie:

Zgodnie z § 12 ust. 1 pkt 3 cyt. rozporządzenia MKiDN należy spełnić warunek polegający na obowiązku kierowania pracami wymienionymi w pozwoleniu albo samodzielnego ich wykonywania przez osobę spełniającą wymagania, o których mowa w art. 37b ust. 1, 2 i 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Zgodnie z § 12 ust. 1 pkt 4 cyt. MKiDN należy przekazać ŚWKZ w Kielcach nie później niż w terminie 14 dni przed dniem rozpoczęcia prac albo badań, a w toku prac albo badań na 14 dni przed dokonaniem zmiany osoby, o której mowa w pkt 3:

- a) imienia, nazwiska i adresu osoby, o której mowa w pkt 3,
- b) dokumentów potwierdzających spełnianie przez tę osobę wymagań, o których mowa w art. 37b ustawy,
- c) oświadczenia osoby, o której mowa w pkt 3, o przyjęciu przez tę osobę obowiązku kierowania tymi pracami albo samodzielnego ich wykonywania.

Zgodnie z § 12 ust. 2 pkt 1 i 2 cyt. rozporządzenia MKiDN należy zawiadomić ŚWKZ w Kielcach o terminie rozpoczęcia i zakończenia działań określonych w pozwoleniu przynajmniej 3 dni przed dniem podjęcia czynności.

Termin ważności decyzji – 31.12.2025 r.

Postępowanie w sprawie wydanego pozwolenia może zostać wznowione, a następnie pozwolenie może zostać zmienione lub cofnięte na podstawie art. 47 ust. 1 cyt. ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

UZASADNIENIE

Nieruchomości objęta wnioskiem o wydanie pozwolenia na prowadzenie prac pielęgnacyjnych drzewostanu, tj. działka nr ew. 221/2, obręb 0001 w miejscowości Góry – droga dojazdowa, znajduje się na terenie zabytkowego zespołu dworskiego, wpisanego do rejestru zabytków nieruchomych woj. świętokrzyskiego pod nr 1055A. W świetle art. 36 ust.1 pkt 1 cyt. ustawy o ochronie zabytków, pozwolenie na prowadzenie prac konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru wydaje wojewódzki konserwator zabytków.

Na podstawie przeprowadzonych oględzin w dniu 07.02.2024 r. przez pracownika WUOZ w Kielcach dokonano oceny prac wskazanych do przeprowadzenia w drzewostanie, opisanych w dokumentacji „Operat dendrologiczny – opracowanie inwentaryzacji

dendrologicznej wraz z projektem prac konserwatorskich zawierającym program gospodarki drzewostanem na terenie części zespołu dworskiego w miejscowości Góry”, opracowanej przez firmę SYMBIOT.

Stwierdzono, że ogólny stan fitosanitarny drzewostanu jest dobry. Biorąc pod uwagę rozmiary drzew w szczególności ich rozgałęzione korony, ubytki i inne uszkodzenia mechaniczne wskazane jest przeprowadzenie zabiegów pielęgnacyjnych. Zdecydowanie gatunkiem dominującym jest lipa drobnolistna (*Tilia cordata* Mill.). Ponadto na terenie ww. działki rosną gatunki tj.: klon zwyczajny (*Acer platanoides* L.), jesion wyniosły (*Fraxinus excelsior* L.), kasztanowiec zwyczajny (*Aesculus hippocastanum* L.), głóg jednoszyjkowy (*Crataegus monogyna* Jacq.) oraz klon jawor (*Acer pseudoplatanus* L.). Większość drzew to egzemplarze stare, charakterystyczne dla zabytkowej kompozycji, choć odnotowuje się też drzewa wyrosłe jako samosiejki. Na drzewach nie stwierdzono gniazd ptasich oraz gatunków chronionych.

Spośród 66 sztuk drzew opisanych w programie działań znajdują się 4 sztuki gatunku lipa drobnolistna (nr 3, 13, 36 i 48), które są w złym stanie fitosanitarnym. Drzewa o silnie pochylonych i niestabilnych pniach, martwe, z rozległymi zgniliznami stanowią zagrożenie i kwalifikują się do usunięcia. Lipy o nr 3 i 36 posiadają dziuple, ale obecnie nie stanowią siedliska dla ptaków. Ponadto lipa nr 3 na całej długości pnia posiada owocniki grzybów, których rozwój przyczynia się do powstania brunatnej zgnilizny drzewa.

Do usunięcia wyznaczono również krzewy i podrosty o łącznej powierzchni 964 m², które składają się z gatunków tj.: bez czarny, lipa drobnolistna, klon pospolity, klon jawor, kasztanowiec zwyczajny, jesion wyniosły, dzika róża oraz trzmielina pospolita. Roślinność tworzy rozległe rozkrzewienia, z licznymi podrostami. Ich stan fitosanitarny jest dobry, jednakże ze względów estetycznych zaleca się usunięcie ww. kęp.

W dokumentacji wykazano, że 31 sztuk drzew (nr 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 23, 31, 35, 37, 39, 40, 46, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 60, 61, 62, 63) przeznaczono do wykonania zabiegów pielęgnacyjnych – cięć sanitarnych, korygujących i prześwietlających korony. W celu poprawy stanu fitosanitarnego drzew oraz ze względów bezpieczeństwa zasadne jest usunięcie obumarłych, połamanych, chorych gałęzi, pędów czy konarów. Cięcia powinny objąć również gałęzie krzyżujące się ze sobą i wrastające do środka korony drzewa, które obecnie utrudniają prawidłowy rozwój drzew. Biorąc pod uwagę, że drzewostan tworzą głównie drzewa wysokie, zaniedbane, uszkodzone na skutek działania różnych czynników atmosferycznych wskazane są także zabiegi poprawiające ich statykę, tj. cięcia korygujące.

Wśród drzew przeznaczonych do pielęgnacji, istnieją egzemplarze, u których wskazano wykonanie wiązań elastycznych. Podpory dotyczą drzew o nr 7, 17, 19, 20, 23, 35 i 46, których pnie rozwidlają się najczęściej pod kątem ostrym na dwa lub trzy konary konstrukcyjne. W celu zminimalizowania ryzyka wyłamania konarów drzew, wzmocnienia elastyczne są konieczne.

Ze względu na wymiary drzew - nr 17, 19, 20, 23, 31, 34, 35 i 53 wskazano, że drzewa mogą być uznane za pomniki przyrody. Wszystkie ww. egzemplarze muszą najpierw być poddane zabiegom pielęgnacyjnym. Z dostarczonej dokumentacji wynika, że drzewa charakteryzują się dobrym stanem zdrowotnym. Wyjątek stanowi gatunek nr 35 – lipa drobnolistna o dostatecznym stanie zdrowotnym. Drzewa rosną w alei, prowadzącej do zespołu dworskiego, która z pewnością oprócz walorów krajobrazowych, ma wartość

kulturową i historyczną. Ustanowienie pomnika przyrody, następuje w drodze uchwały rady gminy (zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody).

Organ wnosi natomiast uwagi do innych prac określonych w „Operacie dendrologicznym (...)”. Zalecane czyszczenie ubytków wgłębnych oraz wykonywanie drenażu w ubytkach przykorzeniowych nie jest wskazane. Czyszczenie ubytków przyczynia się do niszczenia wytworzonych przez drzewo stref odcinających „grodziujących”, które mają za zadanie przeciwdziałać skutkom zranień i działania patogenów.

ŚWKZ w Kielcach uznaje zasadność przeprowadzenia większości proponowanych prac pielęgnacyjnych. Jednocześnie ŚWKZ przypomina, że przeprowadzanie zabiegów pielęgnacyjnych wykonywanych w obrębie koron drzew, należy przeprowadzać w oparciu o art. 87a ust. 2 ustawy o ochronie przyrody. Ponadto wnioskowane do usunięcia drzewa stanowią istotny element kompozycji zieleni – alei. W związku z tym, ŚWKZ w Kielcach uzależnił wydanie decyzji od wykonania nasadzeń zastępczych. Nasadzenia należy posadzić w ilości 10 sztuk gatunku lipa drobnolistna, w wyznaczonych miejscach tworzących luki alei.

Po przeprowadzaniu prac, po przekazaniu informacji o terminie ich rozpoczęcia, przewiduje się dokonanie oględzin drzewostanu – przez przedstawicieli WUOZ w Kielcach.

Ze względu na powyższe, orzeczono jak w sentencji.

Pouczenie:

Od niniejszej decyzji stronie przysługuje prawo wniesienia odwołania do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, za pośrednictwem Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia.

W trakcie biegu terminu do wniesienia odwołania strona może zrzec się prawa do wniesienia odwołania wobec ŚWKZ w Kielcach, który wydał decyzję. Z dniem doręczenia tutemu Organowi oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania, decyzja staje się ostateczna i prawomocna.

Świętokrzyski Wojewódzki
Konserwator Zabytków w Kielcach

mgr Joanna Modras

Otrzymują:

1. wnioskodawca + załącznik
2. a/a x 2 + załącznik

